

RETNINGSLINJER FOR LEGEUNDERSØKELSE AV FRITIDSDYKKERE

INFORMASJON TIL LEGEN

Fritidsdykking med selvforsynt pressluftapparat regnes som en sikker aktivitet så lenge den drives etter anerkjente retningslinjer. Før fritidsdykkere begynner grunnopplæringen (grunnkurs) skal de ha gjennomgått helseundersøkelse. Formålet med denne undersøkelsen er å sikre at ikke kandidaten har sykdom, skade eller lyte som utsetter ham/henne selv eller meddykkere for øket risiko ifm dykking. Norges Dykkerforbund (NDF) anbefaler at den internasjonale veiledningen, utgitt av RSTC (Recreational Scuba Training Council), legges til grunn ved vurdering av skikkethet. Retningslinjene brukes i original engelsk språk og er ikke oversatt til norsk. Dette dokumentet er utarbeidet for NDF av Jan Risberg, Dykkemedisinsk konsulent for NDF.

UNDERSØKELSESONOMFANG

Undersøkelsen skal minimum bestå av:

- **Egenerklæring som kandidaten har signert**
- **Klinisk undersøkelse med et minsteomfang som fremgår av legeundersøkelsesskjema**
- **Tilleggsundersøkelser**
  - **Kjemisk undersøkelse av urin ("stix" eller bedre metode) på blod, protein og glukose**
  - **Dynamisk spirometri med måling av FVC, FEV₁ og PEF**

Legen kan fravike dette undersøkelsesomfanget hvis det foreligger særskilte medisinske grunner for det. Leger uten formell opplæring i dykkemedisin (godkjent av Statens Helsetilsyn til å undersøke og utstede helseerklæring for yrkesdykkere) bør i slike tilfeller kontakte dykkemedisinsk kompetanse (se under) for å diskutere fravikene.

VEKTLGGING AV EGENERKLÆRING OG LEGEUNDERSØKELSE

De fleste med "almennelig god helse" vil kunne drive fritidsdykking uten risiko for helseskader hvis etablerte prosedyrer følges. Det er svært sjelden at medisinske forhold forårsaker dødsfall ifm fritidsdykking, men viktige unntak her er hjerterytmeforstyrrelser, annen hjertesykdom og epilepsi. Kjent sykdom eller aktuelle funn som kan indikere sykdom som påvirker dykkerens bevissthet eller uten varsel nedsetter fysisk yteevne er diskvalifiserende for fritidsdykking.

De vanligste skadene som oppstår ifm dykking er slike som skyldes forsnevninger til kroppens luftfylte hulrom, spesielt ører, bihuler og lunger. Ved mistenkt aktuell eller tidligere sykdom eller skade i slike organer bør legen nøye vurdere om dykking kan forverre skaden. Sykdom eller skade som gjør at luftfylte hulrom kan bli helt avstengt under et dykk vil vanligvis være en absolutt kontraindikasjon.

I den engelske veiledningen er det listet "severe" og "relative" risk conditions. "Severe risk conditions" er forhold som utgjør en betydelig øket risiko for skade eller død for dykkeren. Hvis en kandidat med "severe risk conditions" insisterer på å begynne med fritidsdykking bør man ta kontakt med kompetent dykkelege (se under). "Relative risk conditions" er sykdom og skade som kan forverres ifm dykking men som enten kan forsvinne over tid eller hvor eventuelle følgeskader ikke anses som alvorlige. Det er viktig at legen diskuterer slike forhold med kandidaten og vurderer kandidatens evne til å etterleve råd som blir gitt. En relativ medisinsk kontraindikasjon hos en erfaren, voksen person kan representere en absolutt kontraindikasjon hos en umoden 16 år gammel kandidat. Husk at fritidsdykking skal være en fritidsaktivitet og en avkobling, ikke en årsak til skade eller død. Vær liberal med henvisning til spesialist, men presiser formål og problemstilling klart.

Pasienter som har, eller har hatt, diabetes mellitus, astma, pneumothorax, ADHD/ADD eller stoffmisbruk skal ikke godkjennes for fritidsdykking uten at det er innhentet råd fra dykkerlege.

ADMINISTRATIVE FORHOLD, FAGLIG RÅDGIVING

Ved avsluttet undersøkelse skal legen beholde kopi av pasientens egenerklæringsskjema og original legeundersøkelsesskjema. Legen skal på legeerklæringen (side av av egenerklæringen) konkludere om kandidaten er helsemessig skikket eller uskikket til fritidsdykking. Både kandidat og lege skal underskrive på legeerklæringsskjemaet. Lege med norsk lisens kan utstede helseerklæring for fritidsdykking. Det er svært ønskelig, men ikke obligatorisk, at leger som undersøker fritidsdykkere har gjennomgått kvalifiserende etterutdanning. Slike kurs arrangeres bl.a. ved Universitetet i Bergen og ved UVB Dykkerlegens kontor på Haakonsværn.

Ved behov for faglig rådgiving kan undersøkende lege ta kontakt med sertifiseringsinstitusjonen (PADI eller NDF) som vil formidle kontakt med rådgivende lege. Alternativt kan legen ta direkte kontakt med dykkerlege ved Haukeland Universitetsykehus, NUI eller UVB Dykkerlegens kontor på Haakonsværn. Haukeland Universitetsykehus ivaretar landsfunksjonen i hyperbarmedisin og vakthavende dykkerlege kan kontaktes på tlf 55 36 45 50.

NYTTIGE ADRESSER/KONTAKTPERSONER

Norges Dykkeforbund, Serviceboks 1 Ullevål stadion, 0640 Oslo, Tlf 21 02 97 42, Fax 21 02 97 41

FSAN/UVB Dykkerlegens kontor, Boks 5 Haakonsværn, 5886 Bergen Tlf 55 50 21 60, Fax 55 50 37 92

Haukeland Universitetsykehus, Seksjon for hyperbarmedisin, 5021 Bergen, Tlf 55 97 38 75, Fax 55 97 51 37

NUI, Boks 23 Ytre Laksevåg, 5848 Bergen, Tlf 55 94 28 00, Fax 55 94 28 03